ОЛЕГ — КНЯЗЬ КИЇВСЬКИЙ

I

Не у гості, а на кості
Ходили козари.
Та не пиво ж і їм буде,
А кров та пожари!

Вже зібрався Олег віщий
На вражу недолю,
Їде конем білогривим
По чистому полю.

Блищить броня цареградська,
Шелом аж палає,
І кінь його білогривий
Соколом ступає.

Олег їде чистом полем,
Грає білогривий, —
Але хто ж то коло гаю,
Як молоко, сивий?

Лиш палиця коло нього
Та гуслі без струнів…
То великий старець божий,
То віщун Перунів.

І Олег до того старця
Коня повертає,
Через сідло поклонився,
Віщуна питає:

"Скажи мені, старче божий,
перунів пророче,
чи живо я, чи не живо
сплющу свої очі?

І не бійся і не тайся,
Я дармо не схочу,
Я за слово правдивеє
Тебе озолочу…"

"Та мені-то, — віщун каже, —
Нічого боятись,
А золотом твоїм, княже,
Не озолочатись.

Не ношу я срібла-злота,
Князів не боюся,
А що буде із тобою,
Я не потаюся.

Щасливий ти, пане княже!
Недолі не знаєш,
Та, як будеш умирати,
Мене спогадаєш.

Слава твоя, княже, ходить
Помежи землями,
В Цареграді прибиваєш
Ти щити на брамі.

Тебе, княже, не спиняють
Ні яри, ні гори,
Під тобою затихає
І синєє море.

Твої броні золотої
Мечі не рубають,
І острії вражі стріли
Помимо літають.

Під тобою й білогривий
Чинить твою волю:
То літає, як шалений,
По вражому полю,

То спиниться, як камінний,
Як вудила здвинеш, —
А все-таки ти од нього,
Ти од коня згинеш!"

І подумав Олег віщий
Та й не довіряє,
Через гриву похилився,
Із коня злізає,

І крутую шию гладить,
І став промовляти:
"Жаль великий мені, коню,
Тебе покидати!..

Таж ми разом, вірний коню,
Вийшли з Новгороду.
Разом пили і мутили
Дніпровськую воду.

Таж ми разом, вірний коню,
Пролітали гори
І ходили за славою
Аж за синє море.

І, як щита в Цареграді
Прибивав до брами,
На твоїх стременах злотих
Я стояв ногами.

Тепер годі, вірний коню,
Йди собі гуляти,
А мені в твої стремена
Більше не ступати!..

У стремена не ступати,
В сідлі не сидіти
І з тобою в чистім полі
Вітром не летіти…

Гуляй собі, вірний коню!
А ви, мої діти,
У зелену паполому
Коня одягніте,

І давайте йому пити
Із мої криниці,
І давайте йому їсти
Ярої пшениці!.."

І вірнії його слуги
Білогрива взяли,
А другого — вороного
Князеві подали.

II

Ба, надходить і проходить
Не час, не година,

Аж гуляє Олег віщий,
Гуляє дружина;

І срібнії й золотії
Чари вихиляє
І давнії і новії
Бійки споминає…

"А що ж кінь мій білогривий?"
Олег запитався.
"Не питайся, ясний княже! —
Слуга обізвався. —

Давно уже білогривий
Гуляє на волі
Коло Дніпра широкого
На чистому полі;

Там вовки його годують,
Птахи доглядають,
Буйні вітри його чешуть,
Дощі вимивають.

І на ньому уже, княже,
Зіллям зелениться
Не зелена паполома —
Зелена травиця".

І тримає Олег чару
Та й не випиває,
Похилився головою
Та й собі гадає:

"Не чекав же мої смерті,
Згинув білогривий,
А де ж слова твої віщі,
Віщуне ти сивий?"

І поїхав Олег віщий,
Поїхали гості.
Коло Дніпра на березі
Оглядають кості.

Там дощі їх розмивають,
Порох засипає,
І над ними буйний вітер
Траву хилитає…

І олег на білий череп
Наступив ногою
І говорить: "Спи, мій коню,
В мирі та спокою!

Та не жалуй на Олега,
Що він тебе кинув,
Що без нього ти без слави
Серед поля згинув…

Не на мене, коню, жалуй,
Не на пана свого,
На віщуна, коню, жалуй,
Віщуна старого!.."

Але знати, пане-брате,
Того не бувало,
Щоби слово віщунове
Дармо пропадало.

І ще кості білогрива
Вода не обмила,
Як гадюка у черепі
Гніздо собі звила.

І тілько йно Олег віщий
Череп наступає,
А гадюка у черепі
Вже піну пускає.

Олег череп наступає
З віщуна сміється,
А гадюка у черепі
Вже пінить і в'ється…

Олег мову починає…
Скочив, як на муках:
Йому в ногу засмокталась
Чорная гадюка.

І промовив Олег віщий:
"Твоя правда, сивий!
Згубив мене мій кінь вірний,
Мій кінь білогривий!"

* * *

Зеленіє на могилі
Свіжая дернина;
Над Олегом п'є-гуляє
Сивая дружина.

І срібнії й золотії
Чари вихиляє

І давнії і новії
Бійки споминає.